

Meir enn ein oppdagar av pestbakterien

Etniske variasjoner ved astma

Forekomsten av astma varierer fra land til land og mellom ulike etniske grupper i samme land. I Storbritannia er det påvist lavere forekomst av symptomer som tyder på astma blant barn med sørsiasiatisk bakgrunn enn blant svarte og hvite, henholdsvis 10 %, 16 % og 15 %. Forekomst av legediagnostisert astma er også lavere, henholdsvis 7,6 %, 15 % og 16 %. Likevel er sykehusinnleggelse for astma vanligere blant barn og voksne med sørsiasiatisk bakgrunn i forhold til hvite (oddsratio 2,9; 95 % KI 2,4–3,4); det samme gjelder svarte i forhold til hvite (oddsratio 2,1; 95 % KI 1,8–2,5).

Dette viser en systematisk meta-analyse basert på 13 enkeltstudier som nylig er publisert i *The Lancet* (1). Forfatterne mener funnene kan tyde på at forebyggende tiltak mot astma ikke når frem til visse etniske minoriteter i Storbritannia, og at disse gruppene oftere får akuttbehandling enn hvite. Andre mulige forklaringer kan være genetiske, miljømessige og sosioøkonomiske faktorer.

Petter Gjersvik

petter.gjersvik@legeforeningen.no
Tidsskriftet

Litteratur

1. Netuveli G, Hurwitz B, Levy M et al. Ethnic variations in UK asthma frequency, morbidity, and health-service use: a systematic review and metaanalysis. *Lancet* 2005; 365: 312–7.

Namnet til Alexandre Yersin er uløseleg knytt til pestbakterien, *Yersinia pestis*. Yersin arbeidde store delar av livet sitt i Vietnam og var også ein ivrig oppdagingsreisande, arkitekt, fotograf, astronom, meteorolog, oseanograf, konstruktør av elektronisk utstyr, landbruksfornyar og humanist.

Innan fagfeltet mikrobiologi og infeksjonsmedisin er namnet til Alexandre Yersin (1863–1943) uløseleg knytt til oppdaginga av pestbakterien, *Yersinia pestis*. Alexandre Yersin har fått sitt eige museum i Nha Trang i Vietnam, der han budde og arbeidde store delar av livet. Nha Trang ligg nordaust for Ho Chi Minh-byen (Saigon) på kysten i det sørlege Vietnam og har i dag om lag 300 000 innbyggjarar. Den beste reisemåten frå Ho Chi Minh-byen til Nha Trang er med fly som tek ein time, eller 7–10 timar med tog. Byen har ei av dei beste strendene i Vietnam og er etter kvart blitt eit viktig turistmål.

Alexandre Yersin-museet ligg vegg i vegg med og er ein administrativ del av Nha Trang's Pasteur-institutt. Museumsdelen er liten: det er eit rom med Yersin sine personlege eignelutar, slike som møblar og eit rikhaldig bibliotek, og tekniske hjelpemiddel for elektronikk og radiokommunikasjon. I tillegg finn ein dokumentasjon om den mikrobiologiske forskinga og om oppdagingsreisene hans. Særleg historisk interesse er knytt til ei samling av fotografiske plater med tredimensjonale bilete av svært god kvalitet tekne under reisene hans til høglandet i det sørlege Vietnam. Desse ekspedisjonane var av dramatisk karakter, med malaria, ulukker og åtak frå fiendtlege lokale krigarar som viktige ingrediensar (1). Under desse ekspedisjonane blei høglandet i det sørlege sentrale Vietnam «oppdaga» av dei første vestlege reisande: det mektige Lang Bian-plataet med vulkanske toppar på 2 400 meter, og Dalat-regionen, som hadde slikt eit godt klima at Yersin ville leggje ein feltstasjon her.

Studium, forskning og reiser

Alexandre John Emillie Yersin vart fødd i 1863 i kantonen Vaud i Sveits. Han starta medisinstudiet ved universitetet i Lausanne, men fullførde det ved Pasteur-instituttet i Paris. Under studietida i Paris kom han i kontakt med den store autoriteten innan mikrobiologi på denne tida, Louis Pasteur, og assistenten hans Emil Roux. Yersin

møtte Pasteur første gong i april 1886 og opplevde han som «ein liten mann med stort temperament». Pasteur skal ha sagt til Yersin at «sidan lønna du kjem til å få som tilsett på laboratoriet er minimal, må du vere rik både på evner og pengar for å arbeide her». Yersin kom seinare til å samarbeide med Pasteur og Roux, og saman karakteriserte dei for første gong difteritoksinet (2). På ein nyårsmiddag saman, fortel Pasteur om dei nye store oppdagingane som Roux hadde publisert i *Annales de l'Pasteur*: «Han har vist at det er mogeleg å vaksinere mot enkelte virulente sjukdomar, ikkje ved den svekka orga-

Denne tanga vart brukt til å perforere brev frå område med utbrot av pest. Dei mange hola i breva skulle auke effekten av desinfeksjonsmiddel som vart brukte for å hindre spreiding til nye område. Foto Bjørn Tore Lunestad